

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων

**Οι απαιτήσεις και οι ευκαιρίες
του νέου νομικού πλαισίου
για την καταγραφή και την πρόληψη
των αποβλήτων τροφίμων
στην εστίαση**

Αναστασία Αρφανάκου
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Διαχείρισης Αποβλήτων

20.10.2022

Βασικά εργαλεία διαμόρφωσης της εθνικής πολιτικής για τα απόβλητα

- *Ο Νόμος πλαίσιο για τα απόβλητα (4819/2021)*
- *Το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων*
- *Το Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων*

Πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων

Στη σημερινή εποχή στην οποία μαίνονται επισιτιστικές κρίσεις σε όλο και περισσότερα μέρη του πλανήτη, ο ΟΗΕ αποδεικνύει ότι περίπου το 17% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων σπαταλιέται ή χάνεται, υπονομεύοντας τη βιωσιμότητα των συστημάτων διατροφής.

(σημείο 31 του προοιμίου της οδηγίας (ΕΕ) 2018/851)

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην πρόληψη και μείωση της δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων κατά την πρωτογενή παραγωγή, την επεξεργασία και τη μεταποίηση, το λιανικό εμπόριο και άλλες μορφές διανομής τροφίμων, σε εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης καθώς και στα νοικοκυριά.

Στόχος είναι η προώθηση της πρόληψης και μείωσης της δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων σύμφωνα με το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, το οποίο εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, και ιδίως τον στόχο για μείωση στο μισό των παγκόσμιων κατά κεφαλήν αποβλήτων τροφίμων σε επίπεδο λιανικού εμπορίου και καταναλωτή και μείωση των απωλειών τροφίμων στα επιμέρους στάδια της αλυσίδας παραγωγής και εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένου της απώλειας μετά τη συγκομιδή, έως το 2030.

**Καταγραφή
Παραγωγής
Αποβλήτων
Τροφίμων**

Σκοπιμότητα μέτρησης σε εθνικό επίπεδο

- Παρακολούθηση επιπέδων αποβλήτων τροφίμων και προόδου εφαρμογής των μέτρων πρόληψης της εθνικής πολιτικής (Ν. 4819/2020 & ΕΠΠΑΔΑ)
- Κάλυψη υποχρέωσης ετήσιας αναφοράς προς την ΕΕ για κάθε στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, σύμφωνα με το μορφότυπο της Εκτελεστικής Απόφασης (ΕΕ) 2019/2000:
 - ✓ 1^η περίοδος υποβολής: Ιούνιος 2022 για το έτος αναφοράς 2020
 - ✓ Κοινή μεθοδολογία μέτρησης επιπέδων αποβλήτων τροφίμων σύμφωνα με την κατ' εξουσιοδότηση Απόφαση (ΕΕ) 2019/1597
- ☞ *Αναμένεται εντός του 2023 θέσπιση στόχου μείωσης επιπέδων αποβλήτων τροφίμων σε επίπεδο ΕΕ με χρονικό ορίζοντα το 2030 (κατόπιν εξέτασης των στοιχείων των εκθέσεων κρατών μελών)*

Στάδια αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων

άρθρο 1 Απόφασης (ΕΕ) 2019/1597

1- Πρωτογενής παραγωγή

2- Επεξεργασία και μεταποίηση

3- Λιανική πώληση και άλλη διανομή τροφίμων

4- Εστιατόρια και υπηρεσίες εστίασης

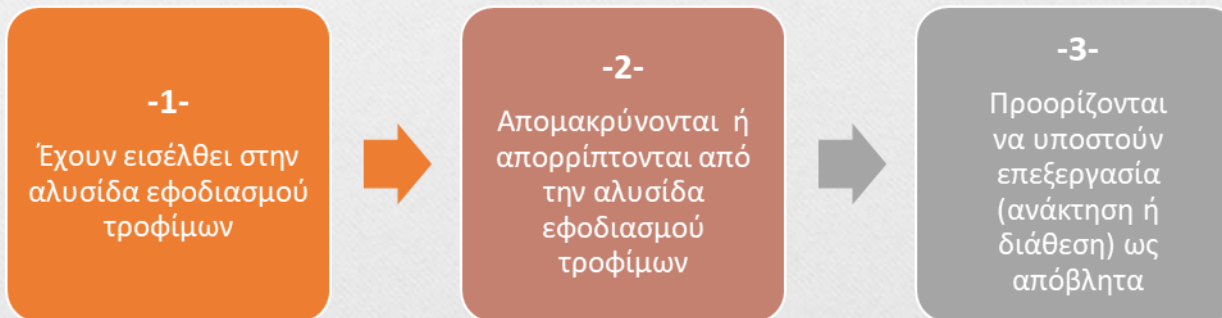
5- Νοικοκυριά

Βασικές προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα

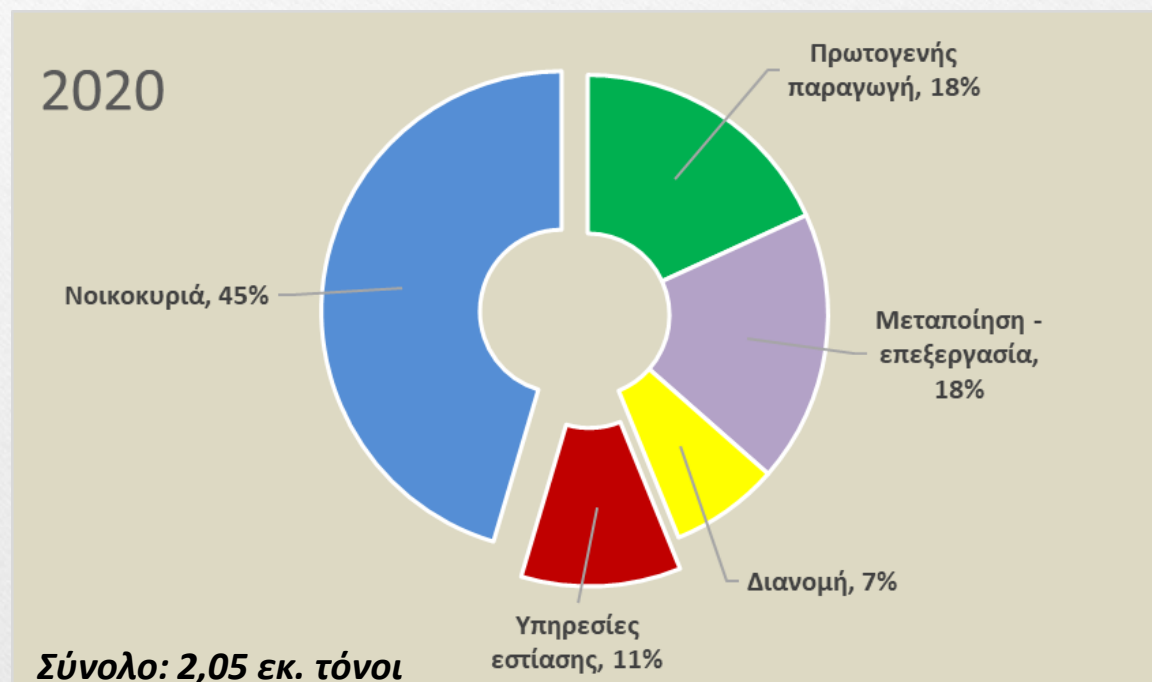
Απόβλητα τροφίμων νοούνται όλα τα τρόφιμα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002, τα οποία έχουν καταστεί απόβλητα (παρ. 4α, άρθρο 3, Ν. 4819/2021). Τα απόβλητα τροφίμων δύνανται να αποτελούνται από μέρη τροφίμων τα οποία προορίζονται για βρώση και μέρη τροφίμων τα οποία δεν προορίζονται για βρώση από τον άνθρωπο.

Προϋποθέσεις για να καταστούν τα τρόφιμα απόβλητα:

Εθνικά επίπεδα παραγωγής αποβλήτων τροφίμων

Αποτελέσματα 1^{ης} ετήσιας έκθεσης

Κατανομή στο αστικό ρεύμα: 72% νοικοκυριά | 17% εστίαση | 12% διανομή

Συλλογή δεδομένων για την 1^η έκθεση υποβολής στην ΕΕ

Πρωτογενής παραγωγή

- Υδατοκαλλιέργεια & πτηνοκτηνοτροφία: μέσω της ειδικής φόρμας συμπλήρωσης στο ΗΜΑ
- Θαλάσσια αλιεία: επίσημα στοιχεία από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΑΑΤ

Μεταποίηση – επεξεργασία τροφίμων

Μέσω της ειδικής φόρμας συμπλήρωσης στο ΗΜΑ

Λιανική πώληση και άλλη διανομή τροφίμων

Αξιοποίηση αποτελεσμάτων μελέτης αλυσίδας εφοδιασμού που αντιπροσωπεύει το 20% οργανωμένου λιανικού εμπορίου (μέθοδος μέτρησης: καταμέτρηση/σάρωση)

Νοικοκυριά

Αξιοποίηση αποτελεσμάτων μελέτης με αντιπροσωπευτικό δείγμα γενικού πληθυσμού (μέθοδος μέτρησης: εβδομαδιαίο ημερολόγιο καταγραφής)

☞ Υπόλοιπα στάδια αλυσίδας εφοδιασμού (εστίαση, φυτική παραγωγή): χρήση στοιχείων μελέτης JRC για την υποβολή στην ΕΕ (ως προσωρινά στοιχεία)

Προβλέψεις νομικού πλαισίου για τη μέτρηση αποβλήτων τροφίμων στην εστίαση *(άρθρο 20 Ν. 4819/2021)*

Καταχώριση σε ετήσια βάση των επιπέδων αποβλήτων τροφίμων, καθώς και των πλεονασμάτων τροφίμων που διατίθενται σε δωρεά σε **ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα**, η οποία θα διαλειτουργεί με το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ), με μοναδιαία σύνδεση των υφιστάμενων υπόχρεων υποβολής στοιχείων στο ΗΜΑ.

Η πρώτη υποβολή των στοιχείων παραγωγής αποβλήτων τροφίμων από τους υπόχρεους θα αφορά το έτος 2022

Ειδική Ηλεκτρονική Πλατφόρμα για τα Απόβλητα Τροφίμων

Φάση υλοποίησης – ολοκλήρωση εντός του 2022

Οι υπόχρεοι υποβολής στοιχείων, οι σχετικοί με υπηρεσίες εστίασης, ορίζονται στο άρθρο 20 του Ν. 4819/2021:

- ✓ Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα >100 κλινών
- ✓ Μονάδες υγειονομικής περίθαλψης
- ✓ Ξενώνες
- ✓ Επιχειρήσεις τροφοδοσίας (catering) με κύκλο εργασιών > 300 χιλ €
- ✓ Επιχειρήσεις μαζικής εστίασης με κύκλο εργασιών > 500 χιλ €

👉 Υπόχρεοι στο ΗΜΑ: υποβολή μέσω ειδικής φόρμας καταχώρισης στο ΗΜΑ

Απαιτούμενα δεδομένα από τους υπόχρεους *Παραγωγή Αποβλήτων Τροφίμων*

Καταχώριση δεδομένων με βάση τον τελικό προορισμό

Μεταποίηση σε προϊόντα ειτός διατροφής

Κομποστοποίηση/ λιπασματοποίηση

Αναερόβια χώνευση/ παραγωγή βιοαερίου

Αποτέφρωση/ συναποτέφρωση

Υγειονομική ταφή

Άλλος προορισμός (υποχρέωση καταχώρισης προορισμού σε ελεύθερο κείμενο)

Δεν απαιτείται αντιστοίχιση με κωδικούς του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ) και με εργασίες ανάκτησης R ή διάθεσης D (βλ. άρθρα 7 και 75 Ν. 4819/2021).

Απαιτούμενα δεδομένα από τους υπόχρεους *Διαχείριση Πλεονασμάτων Τροφίμων* *στο πλαίσιο της πρόληψης*

Στόχος είναι η συλλογή στοιχείων για δωρεά και αναδιανομή τροφίμων, με προτεραιότητα στην ανθρώπινη διατροφή έναντι της χρήσης τους ως ζωοτροφών και στην εκ νέου μεταποίηση σε προϊόντα που δεν προορίζονται για διατροφή (παρ. 2γ άρθρο 20 Ν. 4819/2020)

Καταχώριση δεδομένων με βάση τον τελικό προορισμό

Αναδιανομή για ανθρώπινη κατανάλωση (δωρεά ή με τίμημα)

Χρήση ως ζωοτροφή

Προβλέψεις
για την
Πρόληψη
Δημιουργίας
Αποβλήτων
Τροφίμων

Νομοθετικές προβλέψεις για την προώθηση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (1/2)

(N. 4819/2021)

- Θέσπιση στόχου μείωσης της κατά κεφαλήν παραγωγής αποβλήτων τροφίμων κατά 30% το 2030 σε σχέση με το 2022 σε επίπεδο λιανικής πώλησης και καταναλωτή
- Εξειδίκευση της ιεράρχησης αποβλήτων για τα απόβλητα τροφίμων
- Καθορισμός υπόχρεων επιχειρήσεων, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις στον τομέα εστίασης (ξενοδοχεία, εστιατόρια, επιχειρήσεις τροφοδοσίας, μονάδες υγειονομικής περίθαλψης κ.ά.), για την υποχρεωτική τήρηση της ιεράρχησης αποβλήτων τροφίμων και τη συστηματική καταγραφής τους

Αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων
(πχ οργανικών αποβλήτων από την παραγωγή τροφίμων,
ακατάλληλων υλικών και προϊόντων για κατανάλωση ή επεξεργασία)

Χρήση απούλητων τροφίμων κατάλληλων για ανθρώπινη
κατανάλωση μέσω δωρεών και αναδιανομής ή
περαιτέρω επεξεργασίας τροφίμων για ανθρώπινη
κατανάλωση

Χρήση ως ζωοτροφή ή

εκ νέου μεταποίηση σε προϊόντα

Χρήση για λίπασμα/
εδαφοβελτιωτικό στη γεωργία ή
για παραγωγή ενέργειας μέσω
βιοαερίου

Αποτέφρωση με
ενεργειακή ανάκτηση

Διάθεση

Ιεράρχηση Αποβλήτων Τροφίμων

(παρ.1 άρθρο 20 Ν. 4819/2021)

Νομοθετικές προβλέψεις για την προώθηση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων τροφίμων (2/2)

(N. 4819/2021)

- Ενθάρρυνση της δωρεάς και της αναδιανομής τροφίμων για ανθρώπινη κατανάλωση μέσω:
 - καθορισμού υποχρεώσεων των δωρητών και δωρεοδόχων
 - καθορισμού των προϋποθέσεων αναδιανομής των ελάχιστων προϋποθέσεων αναδιανομής για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας
 - παροχής οικονομικών κινήτρων για τη δωρεά τροφίμων σε προκαθορισμένους δωρεοδόχους, όπως υπηρεσίες δημόσιου τομέα, φιλανθρωπικά ιδρύματα, κ.α. (μείωση του φόρου κατά 20% επί των δωρεών τροφίμων προς τους δωρεοδόχους)
- Πρόβλεψη κατάρτισης εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές της Α/Θμιας & Β/Θμιας εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Προβλέψεις και προοπτικές Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης (ΕΠΠΔΑ) για τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (1/4)

Στους βασικούς πυλώνες περιλαμβάνονται:

- ↪ Υποστήριξη της **δωρεάς τροφίμων** για ανθρώπινη κατανάλωση
- ↪ **Εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας** στον κλάδο εστίασης και συναφών υπηρεσιών (π.χ. εστιατόρια, ξενοδοχεία, καφετέριες), συμπεριλαμβανομένων των κυλικείων (π.χ. σε σχολεία, πανεπιστήμια, νοσοκομεία, δικαστήρια, δημόσιες υπηρεσίες) για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων
- ↪ **Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση** των νοικοκυριών και της εστίασης για την αλλαγή συμπεριφοράς στην κατανάλωση και τη διαχείριση τροφίμων

Προβλέψεις και προοπτικές Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης (ΕΠΠΔΑ) για τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (2/4)

Στοχευμένες δράσεις υλοποίησης στον κλάδο εστίασης:

- ✓ Παροχή στήριξης του κλάδου εστίασης και συναφών υπηρεσιών για την **ενίσχυση των οικείων διαδικασιών** απόκτησης γνώσεων και **ανάπτυξης δυναμικού**
- ✓ Υλοποίηση **προγραμμάτων κατάρτισης** για τους απασχολούμενους του κλάδου εστίασης και συναφών υπηρεσιών
- ✓ Προώθηση **στρατηγικών βελτιστοποίησης** της παραγωγής προϊόντων εστίασης και αποφυγής περισσευμάτων

Προβλέψεις και προοπτικές Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης (ΕΠΠΔΑ) για τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (3/4)

- ✓ Δημιουργία **ειδικού σήματος** για επιχειρήσεις του κλάδου εστίασης και συναφών υπηρεσιών, που εφαρμόζουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας
- ✓ Προώθηση **εθελοντικών συμφωνιών** για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων
- ✓ Ενσωμάτωση της μείωσης των αποβλήτων τροφίμων στις **οδηγίες του ΕΦΕΤ** σχετικά με τη διατροφή και την ασφάλεια τροφίμων, δίνοντας προτεραιότητα στα κυλικεία (σχολείων, πανεπιστημίων, δικαστηρίων κ.λπ.)

Προβλέψεις και προοπτικές Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης (ΕΠΠΔΑ) για τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (4/4)

- ✓ **Ενσωμάτωση όρου** περί μείωσης αποβλήτων τροφίμων στη συγγραφή υποχρεώσεων των **δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών εστίασης**
- ✓ **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης** με ξεκάθαρο μήνυμα και συγκεκριμένο κοινό-στόχο

Λοιπές προβλέψεις νομοθεσίας σχετικά με τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (1/2)

Χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων

Φορείς επιχειρήσεων μαζικής εστίασης, ανεξαρτήτως δυναμικότητας (*άμεσα*)

☞ Υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκκινήσει η υλοποίηση της χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων από τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού (*έναρξη 1/1/2022*)

Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς, εφόσον απαιτείται (*έναρξη 1/1/2023*)

☞ Συνεργασία με επιχειρήσεις συλλογής-μεταφοράς βιοαποβλήτων που είναι καταχωρισμένες στο ΗΜΑ ή με τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού

☞ Υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε λειτουργία Μονάδα Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) ή ιδιωτική ΜΕΒΑ που εξυπηρετεί τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού και υπό την επιφύλαξη των ειδικότερων όρων της ΑΕΠΟ της

Λοιπές προβλέψεις νομοθεσίας σχετικά με τα απόβλητα τροφίμων στην εστίαση (2/2)

**Εφαρμογή συστήματος «πληρώνω όσο πετάω» (σύστημα ΠΟΠ
- άρθρο 37 ν. 4819/2021))**

Βιοαπόβλητα:

Φορείς μαζικής εστίασης, ανεξαρτήτως δυναμικότητας, σε ΟΤΑ α' βαθμού με πληθυσμό άνω των 20 χιλ. κατοίκων (έναρξη 1/1/2023)

☞ υπό την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε λειτουργία Μονάδα Επεξεργασίας Βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) ή ιδιωτική ΜΕΒΑ που εξυπηρετεί τον οικείο Ο.Τ.Α. α' βαθμού

Αστικά απόβλητα:

Κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα > 100 κλινών, σε ΟΤΑ α' βαθμού με πληθυσμό άνω των 10 χιλ. κατοίκων (έναρξη 1/1/2023)

Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Δ/νση Διαχείρισης Αποβλήτων
Μεσογείων 119, 11526 Αθήνα
Τ: 213 151 3198
Ε: a.arfanakou@prv.ypeka.gr